

Hayati,

Amani
Al-mehsen

rakkaani

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Copyright © Amani Al-mehsen ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-49500-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Tarinat elävät pidempään kuin ihmiset.

*Suomen ensimmäisen Vuoden pakolaisnainen -palkinnon
voittaneen irakilaisen Iman Al-Hashimin elämäntapahtumista
inspiroitunut tarina.*

Lukijalle

Tämän kirjan tarina pakolaisuudesta perustuu tositapahtumiin. Kirjassa kuvatut historialliset tapahtumat ja päähenkilön elämän suuret vaiheet ovat totta. Päähenkilöä lukuun ottamatta kirjan hahmot ovat fiktiivisiä, kuten myös päähenkilön tunteet, ajatukset ja tilanteiden kulun yksityiskohdat. Jotkin kirjassa esiintyvistä kuvailuista ja tilanteista ovat tulkintoja ja rakentuneet tarinan tueksi. Myös tapahtumien ajankohtia on paikoin muutettu tarinan ehdoilla.

Irakin kärjistyvät sisäpoliittiset olosuhteet johtivat kymmenien tuhansien irakilaisten vainoamiseen ja maasta pakenemiseen 1990-luvulla. Vuonna 1995 Suomi vastaanotti 270 irakilaista pakolaista.

Tämä kirja kertoo yhden maasta paenneen naisen tarinan. Yhden ihmisen tarinan.

*Tämä kirja on omistettu kaikille heille, jotka katosivat.
Kaikille, jotka selvisivät. Ja sinulle, hayati.*

I

1962–1976

*Älä ahdistu lapseni.
Ei elämä ole tämän kummempaa.
Maaailma vain aseistautuu.
Se lisää turvallisuutta, he sanovat.
Ydinaseita kehitetään jotta ei tulisi
ydinsotaa, he sanovat.
Vain sisällissota riehuu kaikkialla.
Globaalinen veljessota.
Kansalaissota.
Kun olin lapsi sanottiin
että se oli kaikista kauheinta.*

*Kuka jaksaa vielä sääliä ihmistä
kun minäkin säälin enää puita ja kasveja
ja eläimiä.
Ja nuoria. Ja lapsia.
Ja säälinhän minä naisiakin,
näitä sukupolvien ajan sokeutettuja,
jotka sentään puhuvat rauhasta.
Ja säälin minä miehiäkin,
näitä sokeita sokeuttajia,
säälin minä heitäkin
koska olen poikien äiti.*

– Eeva Kilpi (s. 1928), ote runosta *Naiset huutakaa*,
teoksesta *Kiitos eilisestä*, 1996

1

Vuonna 1962 Irakin eteläosan Muthannan kuvernoraatin pääkaupungissa Samawassa oli harvinaisen viileä päivä. Viileä keli oli kuitenkin otollinen sinä päivänä tapahtuvaan ponnistukseen, sillä silloin syntyi vanhaan sukuun pieni terve tyttö, joka tulisi kokemaan maailman kauneimmillaan ja kauheimmillaan. Hän tulisi kokemaan sodan kauhut, turvan kaipuun, perheen rakentamisen raastavan taakan, mutta myös rakkauden. Ja sitä hän tulisi kantamaan läpi hiekkaisten aavikoiden ja lumisten katujen sellaisella päättäväisyydellä, jonka nimeä ei ole vielä kukaan keksitty.

Tytön äiti valitsi hänen nimekseen Amal, ”toivo”, sillä katsoessaan vastasyntyneen pieniä purppuraisia kasvoja hän ei aluksi kuullut ääntä, ei pihaustakaan. Äidin sydän oli jo särkymäisillään, kun sairaalahuoneen viimein täytti rääkyvä ääni. Kaunis ja toiveita herättävä ääni. Isä ei niinkään välittänyt mikä tytön nimeksi tulisi, hän ei ollut paikalla, kun Amal opetteli ihmisyyden alkeita ensimmäisillä minuuteillaan tässä maailmassa. Eikä silläkään hetkellä, kun Amal raotti ensimmäistä kertaa silmiään ja katseli outoa isoa naista, jonka kädet ympäröivät häntä. Nainen tuijotti Amalia metsänvihreillä silmillään ja hymyili.

– Sinä olet minun, hän kuiskasi.

Amal kasvoi nopeasti, lähes yhtä nopeasti kuin hänen uteliaisuutensa ympäröivää maailmaa ja sen ihmisiä kohtaan.

Amalin perheen vanhin lapsi oli Jalil, vakava poika, joka kasvoi tietäen arvonsa ja paikkansa maailmassa. Jalil oli välillä pelottava ja murahteli muille, mutta hän tykkäsi naurattaa Amalia ja kutitella häntä pienistä jaloista. Amal hihitti ja tarttui pulleilla käsillään Jalilia kasvoista ja väänsi niitä niin että Jalil nauroi. Jalilin silmänympärykset menivät hauskaasti rypylle, kun hän teki niin. He toistivat tätä leikkiä niin kauan, kunnes Jalil kasvoi synkäksi. Veljellisen hihittelyn korvasi arvaamattomuus ja pimeys, joka tuntui puskevan läpi hänen ihohuokosistaan ja korvaavan hänen vanhan nahkansa jollain täysin uudella. Päivä päivältä Jalil kasvoi vihaisemmaksi. Amal hamuili yhä, nyt hieman kasvaneilla käsillään, mutta ei saanut enää otetta veljestään.

Amalin perheestä kasvoi suuri ja kirjava. Oli kuin Jumala itse olisi leikitellyt ja antanut perheeseen mahdollisimman erilaisia ihmisiä. Amalin sisaruksista viisain oli perheen toiseksi vanhin lapsi, Amira. Hän oli pitkä ja ylväs naisenalku, joka piti aina silmälukua pienemmistään. Amira katsoi säännöllisin väliajoin Jalilia tietävästi, hiljaisella mutta vakuuttavalla tavalla hillitsi pojan sisällä kiehuvaa selittämätöntä raivoa. Katse oli Amiran supervoima, tyttönä hän ei saanut korottaa ääntään, mutta ehkä hänen ei tarvinnutkaan. Hän sai katseellaan Jalilin jättämään pienempiensä kurittamisen. Ainakin useimmiten.

Amiran jälkeen perheeseen syntyi Zaina. Vallaton Zaina oli aina ilikurinen hymy huulillaan pahuuksia tekemässä. Zainaa seurasi Yusuf, perheen nuorin ja herkin poika. Yusuf oli kuunteleja, häntä kiinnosti kaikki ympäröivä, ja koska hän oli poika, hän sai seurata mielenkiinnon kohteitaan suhteellisen vapaasti, kunhan ei tullut baban tielle tai ärsyttänyt häntä.

Yusufia seurasi Maryam, vastuuntuntoinen ja hillitty tyttö jo

pienestä pitäen. Maryamin ensisijainen tahto elämässä tuntui olevan tehdä perheensä ylpäeksi ja seurata yhteisönsä sääntöjä sanasta sanaan. Tästä koitui toisinaan muille ongelmia, sillä Maryam oli, kuten Zaina sanoisi, juorupata. Maryam oli kuin ihmisen kokoinen nukke, hän nöykytteli ja hymyili, kun mama antoi ohimennen ohjeita tai valitti jostakin. Maryamin silmät näyttivät usein tyhjiltä. Mutta silti Maryam hymyili, nöykytteli ja totteli. Sisäruukset arvelivat jo varhain, että Maryam päätyisi nuorena avioliittoon ja jatkamaan hillittyä nöykyttelyä oman aviomiehensä kanssa. Hänestä tulisi perinteitä noudattava unelmavaimo.

Amalin ensimmäisten elinvuosien aikana suureen perheeseen syntyi vielä lisää lapsia. Ensin tuli hiljainen Tahira, sitten kiltti Samira ja lopuksi vielä Nadya, joka yllätti kaikki vallattomilla kiharoillaan, jotka kasvoivat päivä päivältä villimmin. Mama turhautui jatkuvasti helposti takkuuntuviin kiharoihin, oli vaikeaa pitää niistä huolta, paljon vaikeampaa kuin sileistä veden lailla soljuvista mustista hiuksista, jotka olivat perheen tunnusmerkki. Mustista soljuvista hiuksista, jollaiset myös Amalille kasvaisivat.

Amalia ei voi kuvailla yhdellä sanalla, se vaatii ainakin muutamman sivun, ehkä kokonaisen kirjan. Amal oli jo vauvana utelias, hän katseli jatkuvasti ympärilleen ja arvioi näkemäänsä. Hän tarkkaili muiden ilmeitä, eleitä ja tapoja puhua. Amal matki niitä, ja oppimisen riemu näytti välillä vyöryvän jopa pienen ihmisen kehon rajojen yli. Amal ei vain osannut olla hiljaa. Hänen tunteensa valloittivat usein myös ympärillä olevat ihmiset. Kun hän nauroi, muut nauroivat mukana. Mutta kun hän itki, ja voi hän kyllä itki, hän parkui ja huusi kuin viimeistä päivää. Tämä aiheutti usein ohikulkevissa ihmisissä paheksuntaa. Babaa selvästi nolotti, ja hän yritti tiuskimalla ja uhkailemalla saada Amalin hiljenemään, mutta se vain pahensi tilannetta. Mama hymähti kuivasti baban yrityksille ja huokaisi, että tytöllä oli oma tahto, jota

ei tuosta noin vain hiljennettäisi. Mama taisi tuntea Amalin aika hyvin, ennen kuin hän itse edes tiesi kuka tässä maailmassa oli. Mama aavisti tytön tuntevan kaiken luissa ja ytimissään. Elämän ja olemisen täydellä voimalla. Amal ei osaisi olla vain puolikas. Ajatus herätti mamassa suurta huolta ja tarvetta hallita.

Amal ihmetteli, oppi ja muuttui. Jokainen vuosi ja viikko toivat uuden version hänestä esille. Vuodenajat vaihtuivat, appelsiinipuiden valkoiset kukat tippuivat ja kasvoivat uudestaan. Kesällä ilmassa tuoksui auringon kuivattama betoni ja puiden kypsät hedelmät. Sään vaihtuessa kesän kuumuudesta syksyn kirpeyteen ilman täytti lammaspatojen ja viininlehtikääryleiden huu- maava ja lohduttava tuoksu. Lopulta saapui talvi ja kaupunkiin laskeutui unelias rauha. Ihmiset viilenevissä kivitaloissa käpertyivät höyryävien kardemummateekupposten ympärille.

Amal kasvoi. Hän oppi ryömimään ja äänteleämään. Muita rai- vostuttava huutaminenkin väheni, kun hän alkoi oppia äänteitä ja lopulta kokonaisia sanoja. Hänellä oli vihdoin keino kertoa ja kysyä asioita, sen sijaan että olisi vain metelöinyt ja rummutta- nut pienillä käsillä ja jaloilla. Amal ei silti lakannut herättämästä hämmennystä ympäristössään, hän ei ollut niin onnekas.

Hän oppi lopulta puhumaan niin nopeasti, että muu perhe aivan säikähti. Se tuntui yliluonnolliselta. Yhteisössä tuijotel- tiin ja kuiskittiin epäröiden pienen tytön kyvykkyyttä. Pohdit- tiin, oliko kyse vaietuista voimista, synkistä ja sellaisista, joita ei haluttu ääneen sanoa, jotta ne eivät seuraisi omaa perhettä ja var- jostaisi uskovaisten onnea. Loppupäätelmä oli kuitenkin Ama- lin suureksi onneksi Luojan armollinen lahja, jolla tätä lasta oli siunattu.

Opit kasvaville tytöille olivat kuitenkin selkeät. Juuri puhu- maan oppineen Amalin oli saman tien harjoiteltava kohteliasta

hiljaisuutta ja, mikä tärkeintä, hymyilyä, hymyillä täytyi silloinkin kun ei hymyilyttänyt. Amalin puhetaidot menettivät kiinnostavuutensa, ja tärkeämmäksi alkoi tulla se, miltä tyttö näyttäisi. Amal oli jo pienestä pitäen perinteisten mittapuiden mukaan kaunis. Hänellä oli ovaalin muotoiset kasvot, valkoinen posliini-iho ja lainehtivat mustat hiukset. Kasvoja koristivat mantelinmuotoiset ruskeat terävät silmät, jotka tuntuivat olevan jatkuvasti valppaina. Ahmivan maailmaa sisäänsä.

Kun Amal oli sen ikäinen, että osasi kävellä, puhua ja muistaa, kaikkea samaan aikaan ja sujuvasti, hän todisti jotakin, mikä muutti hänen elämänsä suunnan ikuisiksi ajoiksi.

Oli markkinapäivä ja koko perhe suuntasi tavalliseen tapaansa ostoksille. He sulloutuivat suuriin autoihin, joiden kuskeina baban firman työntekijät vapaa-ajallaan toimivat, ja katosivat vilkkaan liikenteen joukkoon. Amal katseli ikkunasta ulos haaveillen herkullisista ruuista ja suloisista ympäriinsä säntäilevistä eläimistä, jotka perillä odottaisivat. Saisiko hän tänään mehukkaan, hunajaa, pähkinöitä ja ruusuvettä tirisevän baklavan vai kenties pehmoisen ja paksun kookoskeksin? Kuuntelisiko hän salaa uusimmat juorut kaupungin äideiltä ja siskoilta: kuka oli mennyt naimisiin ja kenen lapsi oli tehnyt jotakin paheksuttavaa? Höpsöjä juttuja, jotka kuitenkin kiinnostivat jostakin syystä aivan suunnattomasti.

He kääntyivät tuntemattomille pienille sivukaduille, ja Amalin silmissä vilisivät talot, joiden katot olivat kuin oljista rakennettuja. Hän mietti, kuinka ne pysyivät kasassa, eikö tuuli voisi vain puhalttaa ja viedä ne mukanaan? Talojen edustalla leikki äänekäitä lapsia ja istui heitä vahtivia aikuisia, kummallisen levollisina keskellä likaa ja rapistuneita rakennelmia. Lapset potkivat palloa ja aikuiset siemailivat teetä kuluneista lasikupeista jutus-

tellen toistensa kanssa. He kaikki näyttivät onnellisilta. Amal tunsi sisintään puristavaa haikeutta katsolessaan tuota huolettoman oloista onnea. Hän oli yhä itsekin lapsi, mutta tunsi jo sen, että ihmisten elämissä oli eroja. Hänellä oli aika varmasti enemmän ruokaa ja pehmeämpi sänky kuin noilla leikkivillä lapsilla, mutta oliko heillä enemmän jotakin muuta. Enemmän hymyileviä aikuisia ja ehkä enemmän lupaa leikkiä tuolla tavalla, miettimättä. Vapaasti.

Amal huomasi, kuinka pallo karkasi lapsilta ja osui yhteen heidän edessään jonossa matelevista mustista autoista. Autojono pysähtyi. Amal tiesi, että iso auto, johon pallo oli osunut, kuului naapurustoa vahtiville aseita kantaville miehille. Heidät ensimmäisen kerran nähdessään Amal oli kysynyt mamalta peloissaan, keitä he olivat, ja mama oli vastannut heidän olevan vain suojelmassa ihmisiä hallituksen toimesta. Amal ei ymmärtänyt keiltä he suojelivat ihmisiä. Yksi matkustajista, laiha ja pitkä mies, avasi auton oven ja käveli paikoilleen jähmettynyttä poikaa kohti pallo käsissään. Hän hymyili pojalle, mutta hymyssä oli jotain pahasti vialla. Amal kohottautui istuimellaan ja nojautui ikkunaa vasten nähdäkseen paremmin.

– Baba, mitä tapahtuu? Amal kysyi.

– Ei kuulu meille, istu alas, baba vastasi tiukkaan sävyyn.

Amal katsoi, kun kaksi teetä juoneista miehistä nousi ylös ja lähti kohti palloa kantavaa miestä kädet sovittelevasti ylhäällä.

– Hän on vain lapsi, se oli vahinko. Ole kiltti veljemme, liity seuraamme, tarjoamme sinulle teetä ja syötävää, harmaantunut mies ruskeassa pitkässä kaavussa ja sen alta pilkistävissä repaleisissa housuissa vetosi.

Partioivan miehen hymy kaikkosi. Kuului kammottava kumahdus, kun hän iski vanhaa miestä aseensa perällä, ja tämä horjahti vaikeroiden taaksepäin. Sitten partioija otti askeleen

taaksepäin ja kohotti aseensa piipun kohti pallon potkaissutta poikaa. Aika tuntui pysähtyvän, vanha mies vaikeroi maassa ja yritti nousta, mutta vajosi takaisin alas. Pihan reunoilla seisoivat ihmisiä jäähmettyneinä.

– Kurdisaastat, laiha mies sihahti hampaidensa välistä.

Äkkiä jonkun kädet ilmestyivät Amalin silmien eteen, mutta ääniä nekään eivät peittäneet. Ensin Amal kuuli Amiran huudon ja sitten tämän yrityksen rynkyttää ovea auki. Amal ei ollut uskoa korviaan, eihän Amira koskaan korottanut ääntään. Sitten hän kuuli laukauksen ja eläimellisen äännähdyksen, jota ei tulisi koskaan unohtamaan. Se muistutti Amalia rimpuilevasta lampasta tädin takapihalla, kun se teurastettiin. Hän muistaisi myös ampumista seuranneen hiljaisuuden, joka valtasi kadun, oli kuin kaikki ääni olisi imetty maailmasta. Kaikista elävimpänä Amal muistaisi autojen äänet, kun ne jatkoivat eteenpäin kohti markkinoita. Renkaiden äänen maata vasten. Kumisen hajun ilmassa. Ja lopulta puheensorinan, joka täytti auton kuin mitään ei olisi tapahtunutkaan.

Kotona Amalin sisimmän täytti suru. Hän ei voinut lakata ajattelemasta tapahtunutta. Hän oli saanut leipomosta runsain määrin herkkuja, mutta ei voinut syödä ainuttakaan niistä. Ne lojuivat läpinäkyvissä muovisissa rasioissa olohuoneen pöydällä, Amalin vatsaa väänäsi ajatuskin makeasta juuri nyt. Baba haukkui häntä hemmotelluksi, ja lähes kaikki muut tuntuivat jatkavan olemistaan ja syömistään kuin mitään ei olisi tapahtunut. Mutta Amalia oksetti. Häntä oksetti niin, että huimasi. Oksetti tapahtunut ja sanat, jotka kaikuivat korvissa.

– Se on Allahin käsissä, Jalil oli sanonut.

Se oli hyvin hämmäntävää, ja Amal tunsikin jotain upottavan syvää ensimmäistä kertaa elämässään. Hän oli vihainen. Baballe,

Jalilille ja sille miehelle aseensa kanssa. Hän oli oikeastaan vihainen kaikille. Koko maailmalle. Amal ei ollut koskaan tuntenut mitään samanlaista, yhtä väkevää. Tuntui kuin hänen sydämensä olisi noussut kurkkuun asti, eikä hän saanut nielaistua eikä hengitettyä syvään. Hänen sisimpänsä oli tulella, eikä mikään auttanut. Hän halusi polttaa muutkin. Halusi, että he tuntisivat samalla tavalla.

Amal haukkoi olohuoneen pimeässä nurkassa henkeään ja yritti rauhoittua, mutta hetken tuntui kuin hän itsekkin kuolisi. Hänen mielensä täytti karmiva ajatus. Söisikö perhe hänenkin kuolemansa jälkeen makeita leivonnaisia ja jatkaisi elämäänsä kuin mitään ei olisi tapahtunut? Kuinka monta autoa ajaisi vain ohi, kun hän makaisi maassa, riisuttuna elämästä ja tulevaisuudesta, vain koska laiha mies päätti niin?

Amalin mielen lävisti kirkas ja selkeä ajatus: tuo poika ei ollut kuollut Allahin, vaan ihmisen käsissä.

2

Yö laskeutui ja Amal oli kävelemässä portaita ylös huoneeseensa, kun hän huomasi jonkun kuun valaisemalla pihalla. Amal yritti terävöittää katseensa ja tunnistaa omituisen hahmon, mutta hän oli liian kaukana saadakseen selvää. Viimein hän tunnisti hahmon naiseksi, jolla oli pitkät mustat hiukset ja valkoinen liehuva kotimekko.

Hänen vanhin siskonsa Amira istui takapihalle vievillä terassin portailla liikkumatta. Amal käveli varovasti Amiraa kohti ja huomasi lähemmäksi päästyään, että sisaren keho hytkyi säännölliseen tahtiin. Sisko nyyhkytti ja näytti tuudittavan jotakin sylissä. Amiran kyynelvet kastelivat vihreää nurmea, joka kimalteli pimenevän yön tähtitaivaan alla. Nyt Amal erotti, että Amiralla oli käsissään puhjennut jalkapallo, joka oli värjäytynyt osittain punaiseksi. Verta. Amal värähti ja istahti sitten Amiran viereen irrottamatta katsettaan pallosta. Punainen muisto hiekkaiselta kadulta palasi voimalla mieleen.

– Amira, mitä sinä teet pihalla tähän aikaan? Amal kuiskasi varovasti.

– En saanut unta, Amira nyyhkäisi.

Amal tajusi äkkiä, mistä pallo oli, mutta ei tiennyt, miten Amira oli voinut saada sen käsiinsä. Hänen oli täytynyt palata

paikalle myöhemmin salaa. Amira otti Amalia kädestä ja veti hänet perässään ylös.

– Tule, meidän on tehtävä yksi asia. Muuten, habibti, en usko, että saamme enää koskaan unta.

He kävelivät pihan oikeaan kulmaan, appelsiinipuiden alle. Puu oli pullollaan oransseja hedelmiä, joiden tuoksu oli huumaan makea. Ne olivat kypsyneet lämpimän viikon aikana nopeasti ja odottivat nyt syöjäänsä. Amal ajatteli herkullisia hedelmiä, ja etova tunne täytti hänet. Oli kuin appelsiinit olisivat mädäntyneet hänen mielessään ja haisisivat nyt homeelle. Ja kuolemalle. Amira laski pallon hellästi alas ja alkoi kaivaa käsillään maata, vimmatusti kuin kulkukoira. Amal katsoi suu auki siskoaan. Amira oli seonnut. Ihan varmasti, jotenkin mennyt rikki.

– Mitä ihmettä sinä teet Amira? Mama suuttuu, jos likaat vaatteesi! Amal sanoi ja yritti varoa, ettei puhunut liian kovaan ääneen.

Amira ei vastannut vaan jatkoi kaivamista.

Amal laskeutui polvilleen, katsoi siskonsa päättävistä ilmettä ja alkoi kahmia multaa hänen kanssaan. Multa pakkautui nopeasti kynsien alle ja painoi pieniä hermoja kynnenalusissa. Amal kipristi sormiaan ja jatkoi kaivamista. Hän ei tiennyt, etsivätkö he jotain vai mylläsivätkö muuten vain maata kostonhimoina, kunnes alkoi hahmottaa heidän käsiensä alle muodostuvaa monttua. Kun kuoppa oli tarpeeksi syvä, Amira asetti pallon sen pohjalle ja alkoi siirtää maata takaisin sen päälle. Hän pyyhki hikisiä ja kyynelien kastelema kasvojaan likaisilla käsillään. Kun kuoppa oli peittynyt, Amira nousi henkeään haukkoen ylös ja kurotti puun oksiin. Hän irrotti hellästi valkoisen kukinnon, joka loisti mullan ruskistamalla kädellä, ja laski sen maahan haudatun pallon kohdalle. Sitten hän otti Amalia käsistä ja sulki silmänsä rukoukseen. Amal seurasi esimerkkiä ja keskittyi

kuuntelemaan siskonsa sanoja. Hän raotti salaa silmiään ja näki Amiran pimeässä hohtavat raivoiset kasvot. Hänen rukouksensa ei muistuttanut niitä, joita Amal oli aiemmin kuullut moskeijassa ja rukouspiireissä. Se tuntui vääreältä, synkältä ja kielletyltä, mutta Amal kuunteli haltioituneena, kykenemättä liikkumaan tai puhumaan.

– Tässä tänään, me laskemme lepoon viattoman sielun ja pyydämme, ota hänet vastaan rakas Jumalamme taivaissa. Ota hänet syliisi armolla ja lempeydellä, jota hänelle ei keskuudessamme riittänyt, jota sinun lapsesi eivät hänelle näyttäneet. Miksi rakas Allah? Välillä minä todella mietin miksi, Amiran ääni hajosi, ja hän hiljeni.

Hän nielaisi kovaan ääneen ja jatkoi.

– Tänään, Luojani, olen pahoillani, mutta sanon ei. Tiedän, etten saisi sanoa niin, tai oikeastaan yhtään mitään, mutta en välitä enää. Tai sitten välitän liikaa. Minä sanon, että ei enää koskaan, ei jos se on meistä kiinni. Ja niin sen pitäisi olla. Mieluummin kuolen huutaen kuin elän hiljaa. Onko tämä tosiaan se maailma, jonka sinä rakensit?

Amira avasi silmänsä, ja Amal näki liekit, jotka niissä roihusivat. Liekit, joita Amal ei ymmärtänyt mutta kasvaisi vielä ymmärtämään. Liekit, jotka paljastivat, mitä naisen sisimmässä oikeasti on, ja kaiken mitä siellä voisi olla. Tänään Amira oli haudannut jotakin vanhaa ja antanut jonkin uuden syntyä sisälleen. Jonkin, mitä ihmisen kädet eivät voisi koskaan tappaa.

3

Amal tepasteli vaaleanpunaisissa lenkkareissaan pihatietä pitkin. Hän hyppi yhdellä jalalla ja väisteli kiviä, ei saisi osua yhteenkään tai häviäisi pelin. Hän kuuli lasten ääniä ja nosti katseensa, äänet kuuluivat Sabahin pihalta. Oliko heillä salainen kokoontuminen ilman häntä? Amal pudisti päätään, hän ei voinut uskoa, että hänen lähin naapurinsa ja paras ystävänsä Sabah ei kutsuisi häntä mukaan.

Sabah oli Leylan tytär ja asui samalla asuinalueella, mutta erikokoisissa taloissa yhden kadun päässä heistä. Sabahin koti oli paljon pienempi, mutta Amalista se tuntui enemmän kodilta kuin heidän talonsa. Sabahin kodista kantautui pihalle usein nauhua. Koko perhe vietti aikaa keskenään. He leikkivät ja lukivat tarinoita yhdessä. Amal oli nähnyt heidän isänsä Hamidin auttavan jopa kotitöissä välillä eikä ollut ollut uskoa silmiään. Hamid saattoi myös joskus suukottaa Leylaa kaikkien edessä, mikä oli Amalin mielestä aika noloa, mutta he vain nauroivat ja katsoivat toisiaan syvälle silmiin, kun muut käänsivät katseensa punastellen pois.

Amalin ja Sabahin vanhemmat olivat ystäviä keskenään, ja Hamid oli Baban yrityksessä töissä insinöörinä. Amal ei tiennyt, mitä insinöörit tekivät, mutta hän tiesi sen olevan tärkeää työtä, sillä kaikki Irakissa halusivat lapsistaan joko lääkäreitä tai

insinöörejä. Heitä kunnioitettiin. Sabahista ei silti tulisi kaikkien kauhuksi kumpaakaan, vaan hän oli salaa päättänyt opiskelevansa aikuisena lentäjäksi. Irakin ensimmäinen naislentäjä, se vasta olisikin uskomatonta, Amal ajatteli. Sabah näytti Amalille usein kouluvihkonsa viimeisille sivuille piirtämiään kuvia lentokoneista ja pohti ääneen, miten ne toimivat ja kykenivät pysymään ilmassa. Amal kuunteli häntä aina haltioituneena, vaikka Sabah näyttikin ihan pöhköltä matkiessaan lentokoneen ääniä ja lentäjien liikkeitä.

Sabah ja Amal olivat tunteneet toisensa syntymästä asti, kirjaimellisesti, sillä he syntyivät vierekkäisissä sairaalahuoneissa vain minuuttien erolla toisistaan. Sabahilla oli ollut kiire tähän maailmaan, kun taas Amal otti aikansa. Molemmat parkuivat kuitenkin synnyttyään kuulemma kilpaa, ja Leyla sanoi usein, että heillä oli kiire tervehtiä toisiaan.

– Siksi he pitivät niin kovaa ääntä, Leyla sanoi.

Mutta hän jatkoi aina vitsaillen, että eivät he vieläkään kyllä ole siitä hiljentyneet, mikä sai aina huoneessa olijat nauramaan ja Amalin ja Sabahin punastumaan.

Sabah oli perheensä ainoa lapsi, mikä oli vähän outoa näillä kulmilla. Useimmissa perheissä oli vähintään kolme tai neljä lasta, yleensä enemmänkin. Joissakin oli jopa yli kymmenen. Se saattoi olla syy sille, miksi tytöistä oli kasvanut niin läheisiä, he olivat kuin sisaruksia toisilleen, eikä se jäänyt keneltäkään huomaamatta. Tyttöjen välinen ystävyys ei kuitenkaan haitannut ketään, niin kauan kuin Amalilta eivät jääneet kotityöt tekemättä eikä hän koitunut vaivaksi Sabahin perheelle. Mamalla oli tapana varmistella tätä säännöllisesti Leylalta, joka hymyillessään pudisti päätään ja kehui, miten kohteliaan tyttären mama oli kasvattanut. Tämä teipsi aina, vaikka ei todellakaan pitänyt paikkaansa. Sabahin kanssa Amal nimittäin riehui ja keksi aina mitä